

Ministerie van Justitie
t.a.v. dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH Den Haag

bezoekadres
Kneuterdijk 1
2514 EM Den Haag

correspondentieadres
Postbus 90613
2509 LP Den Haag

datum 13 juli 2009
doorkiesnummer 070 - 361 9721
e-mail voorlichting@rechtspraak.nl
onderwerp Advies herziening gerechtelijke kaart

t (070) 361 97 23
f (070) 361 97 15
www.rechtspraak.nl

Geachte heer Hirsch Ballin,

In uw brief van 25 april 2008 heeft u de Raad om advies gevraagd over de bestuurlijke constellatie en de vestigingsplaatsen van de Rechtspraak.¹ Zoals in het eerste advies aan u van 15 juli 2008 reeds aangegeven, heeft deze vraag binnen de Rechtspraak geleid tot een intensieve discussie.² In hetzelfde advies heeft de Raad meer tijd gevraagd om met de gerechtshoven verder in gesprek te gaan over de gewenste herziening van de gerechtelijke kaart. Dat is de afgelopen maanden gebeurd. In dit advies zal achtereenvolgens ingegaan worden op het proces waarlangs tot dit advies is gekomen, de aanleiding voor de herziening van de gerechtelijke kaart, de uitgangspunten, de visie van de Raad op de bestuurlijke constellatie en het locatiebeleid, de gewenste organisatie van de tweede lijn, de financiële consequenties en de vervolgaanpak.

Beschrijving proces

Het afgelopen jaar heeft de herziening van de gerechtelijke kaart de gemoederen binnen de Rechtspraak bezig gehouden. De Raad en de presidenten hebben in intensieve en constructieve gesprekken de gewenste indeling van de gerechtelijke kaart besproken. Aangezien van groot belang werd geacht dat er in de verschillende regio's oplossingen op maat worden gevonden, is er een proces ingericht waarin de gerechtshoven per regio gezamenlijk hebben verkend op welke wijze de Rechtspraak in de betreffende regio het beste ingericht kan worden.

Begin maart heeft u de Raad naar aanleiding van het Algemeen Overleg in de Tweede Kamer om versneld advies gevraagd over de gewenste locaties van rechtspraak.³ De gerechtshoven hebben de Raad geadviseerd welke nevenlocaties zij in hun arrondissement noodzakelijk achten.

¹ Brief d.d. 25 april 2008 met kenmerk 5540149/08.

² Brief d.d. 15 juli 2008 met kenmerk UIT 12890 / ONTW EvA.

³ Brief d.d. 2 maart 2009 met kenmerk 5588581/09.

Op basis van deze adviezen heeft de Raad de presidenten een voorstel voorgelegd waar de presidenten mee hebben ingestemd. In een brief van 13 maart jl. heeft de Raad zijn advies over locatiebeleid aan u kenbaar gemaakt.⁴

De gerechtsbesturen hebben eind april de Raad geadviseerd over de gewenste bestuurlijke inrichting van de regio's. Deze adviezen vormden de basis voor het voorstel voor de herziening van de gerechtelijke kaart dat de Raad aan de presidenten heeft voorgelegd en in mei uitgebreid met de presidenten heeft besproken. In juni heeft de Raad op basis van een gezamenlijk advies van de gerechtshoven met de presidenten gesproken over de organisatie van de tweede lijn. De Raad en de Presidentenvergadering zijn tot een gemeenschappelijke visie op de gerechtelijke kaart gekomen. Hoewel de Raad reeds over het locatiebeleid heeft geadviseerd hecht de Raad eraan in dit advies de hoofdlijnen daarvan weer te geven. Bij de herziening van de gerechtelijke kaart moet wat de Raad betreft de gewenste locaties en de bestuurlijke constellatie in samenhang worden gezien. Het nu voorliggende advies wordt door alle voorzitters van de gerechtsbesturen gedragen.

Aanleiding voor de herziening gerechtelijke kaart

Diverse ontwikkelingen, die ook in de Toekomstverkenning die de Rechtspraak uitvoert naar voren komen, maken het noodzakelijk na te denken over de gewenste samenwerking tussen gerechten en inrichting van de organisatie:

- Door de toenemende complexiteit in de samenleving is er de laatste jaren sprake van een sterke differentiatie in het zaaksaanbod. Dit vraagt steeds meer specifieke kennis op deelgebieden, een tendens die ook zichtbaar is binnen het OM en de advocatuur. Daarbij neemt ook het belang van niet-juridische kennis en deskundigheid voor de rechterlijke oordeelsvorming toe en is er sprake van specialisatie van ketenpartijen.
- De eisen die aan de professionaliteit van de rechter worden gesteld nemen in den brede toe. Om daaraan tegemoet te komen worden steeds meer eisen gesteld aan de inrichting van het proces. Er moet meer meervoudig worden gezeten, meer worden meegelezen, er zal steeds meer intercollegiale toetsing plaatsvinden en voor rechters worden opleidingsprofielen opgesteld.
- Op sommige deelgebieden dreigt op termijn een te gering volume om de kwaliteit op niveau te houden binnen de huidige organisatie. Dat is met name het geval in het bestuursrecht. De instroom van bestuurszaken is dusdanig klein dat het volume niet toereikend is voor alle rechtbanken om het volledige pakket bestuursrechtzaken aan te kunnen blijven bieden.
- Ook op het gebied van de bedrijfsvoering worden in de toekomst steeds hogere eisen gesteld, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid en ICT.

Om aan deze ontwikkelingen het hoofd te kunnen bieden en de hoge kwaliteit van de huidige rechtspraak ook in de toekomst te kunnen garanderen is nodig dat gerechten beschikken over voldoende volume in zaken, mensen en middelen.

⁴ Brief d.d. 13 maart 2009 met kenmerk UIT 13963 ONTW / EA.

Voor het behoud van de deskundigheid van rechters en raadsheren is noodzakelijk dat zij een minimaal aantal zaken op hun terrein per jaar afdoen. Een minimaal aantal rechters of raadsheren in een sector is ook nodig om efficiënt te werken en de continuïteit in de sector te garanderen. Ziekte, vakantie en vertrek van rechters en raadsheren stellen kleine sectoren direct voor problemen. Daarbij wordt onderkend dat niet alle gerechten problemen op het gebied van kwaliteit en continuïteit in dezelfde mate ervaren. De Raad is er echter van overtuigd dat de Rechtspraak als geheel op deze punten te kwetsbaar zal worden en acht daarom herziening van de gerechtelijke kaart noodzakelijk.

Uitgangspunten voor de herziening van de gerechtelijke kaart

Voor de herziening van de gerechtelijke kaart zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. Kwaliteit van rechtspraak is het leidende principe bij de inrichting van de Rechtspraak. De organisatie moet zo zijn ingericht dat deze de kwaliteit van rechtspraak optimaal ondersteunt.
2. De rechtspraak moet voldoende bereikbaar zijn voor de rechtzoekenden.
3. Gezien de geringe instroom is concentratie van zaakspakketten met name in de bestuurssector noodzakelijk. Het is niet gewenst dat er gerechten bestaan zonder bestuurssector. Brede gerechten in eerste aanleg vormen het uitgangspunt. Ook het opknippen van het pakket bestuursrecht is ongewenst.
4. Bij het bepalen van nevenlocaties wordt zoveel mogelijk uitgegaan van nevenlocaties waar alleen zittingen worden gehouden.
5. De organisatie dient bij te dragen aan het werkplezier van de medewerkers.
6. De organisatie dient zo te zijn ingericht dat een efficiënte bedrijfsvoering mogelijk is en continuïteit is gegarandeerd.

De NVvR beschrijft in haar standpunt over de gerechtelijke kaart een groot aantal criteria aan de hand waarvan plannen voor de herziening beoordeeld worden.⁵ De Raad kan zich in grote lijnen vinden in de criteria van de NVvR, maar vindt bovengenoemde de belangrijkste.

Bestuurlijke constellatie

In de toekomst kan volgens de Raad het volume van de kleinere gerechten het beste worden vergroot door hun bestuurlijke schaal te vergroten. De Raad acht bestuurlijke schaalvergroting de beste manier voor autonome gerechtsbesturen om in de toekomst kwaliteit van rechtspraak in de regio te garanderen en de organisatie optimaal in te richten. Alle gerechtsbesturen krijgen op deze wijze de beschikking over voldoende zaken, mensen en middelen om aan die maatschappelijke taak optimaal invulling te kunnen geven. Elke regio bevat een of meerdere hoofdlocaties en eventuele nevenlocaties en wordt aangestuurd door één bestuur. In de bijlage is een grafische weergave van de gewenste gerechtelijke kaart opgenomen, zowel wat betreft de rechtbanken als wat betreft de gerechtshoven. De Raad zal in het hiernavolgende eerst ingaan op de organisatie van de eerste lijn. Daarna zullen de consequenties voor de tweede lijn worden beschreven.

De Raad heeft de volgende regio-indeling voor ogen:

⁵ Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, *Gerechtelijke kaart, standpunt NVvR*, 12 mei 2009.

datum 13 juli 2009
pagina 4 van 9

- Alkmaar, Haarlem
- Almelo, Zutphen, Zwolle
- Amsterdam
- Arnhem
- Assen, Groningen, Leeuwarden
- Breda, Middelburg
- Den Bosch
- Den Haag
- Dordrecht, Rotterdam
- Lelystad (met Gooi- en Vechtstreek), Utrecht
- Maastricht, Roermond

De rechtbanken binnen een regio zullen bestuurlijk fuseren. Waar het bestuur zetelt, is afhankelijk van de lokale situatie en onderwerp van nader overleg tussen betrokken rechtbanken in de regio. Verplaatsing van een bestuur naar een andere rechtbank betekent op zichzelf niet dat ook de kantoorfunctie van het gerecht verdwijnt. Als gevolg van de herziening van de gerechtelijke kaart zal er een herbezinning plaatsvinden op het huidige bestuursconcept. Zeker waar sprake zal zijn van meer hoofdlocaties onder één bestuur lijkt een ander bestuursmodel dan het huidige meer passend. Te denken valt bijvoorbeeld aan een ‘college van bestuur-model’ bestaande uit een president, een directeur kwaliteit (een rechter) en een directeur bedrijfsvoering (een niet-rechter).⁶ De Raad doet een dringend beroep op u om in de wet hiervoor ruimte te bieden.

Dit voorstel voldoet aan de door de Raad geformuleerde uitgangspunten en aan de meeste door de NVvR geformuleerde criteria voor de beoordeling van plannen voor de herziening van de gerechtelijke kaart. Zo wordt onder meer de eenheid van het bestuursrecht gewaarborgd doordat alle gerechten het volledige pakket kunnen bieden, is er een evenwichtig takenpakket voor de professionals doordat het volume van zaken toeneemt en zorgt de grotere schaal voor voldoende collegiale intervisiemogelijkheden en opleidingsmogelijkheden. De schaal van elk gerecht is zo voldoende om in de nabije toekomst de kwaliteit te kunnen blijven waarborgen. Schaalvergroting alleen is echter niet voldoende om de toekomstige uitdagingen het hoofd te bieden. De Rechtspraak is dan ook op dit moment bezig met een Toekomstverkenning. Daarin wordt bekeken wat er de komende jaren vanuit de samenleving op de Rechtspraak afkomt en wat de mogelijke consequenties daarvan zijn voor de Rechtspraak. Centraal staan thema's als deskundigheid, autonomie en externe oriëntatie. De Toekomstverkenning zal resulteren in een visie op de Rechtspraak in 2020.

⁶ Zie voor een uitwerking van dit model Adviescommissie toerusting en organisatie zittende magistratuur (Commissie Leemhuis), *Rechtspraak bij de tijd*, Den Haag januari 1998.

datum 13 juli 2009
pagina 5 van 9

Locatiebeleid

Het advies over locatiebeleid zoals uitgebracht aan u in de brief van 13 maart jl. wordt gehandhaafd: de Raad beschouwt alle huidige arrondissementshoofdplaatsen als de in de wet vast te leggen hoofdlocaties van rechtspraak. In uw brief van 9 april jl. worden de rechtbanken Alkmaar, Dordrecht, Lelystad, Roermond en Zutphen niet meer benoemd als hoofdlocatie, maar als 'zittingsplaats'. De Raad vindt dat zeer ongewenst. Het terugbrengen van het aantal hoofdlocaties, zoals door u voorgesteld, leidt in de ogen van de Raad tot een minder goede spreiding van rechtspraak in Nederland doordat in genoemde plaatsen dan nog slechts een beperkt aantal categorieën rechtzaken wordt aangeboden. Vanuit praktisch oogpunt is uw voorstel onmogelijk op korte termijn te realiseren, aangezien zowel de zittingszalen als de kantoorruimtes van deze gerechtsgebouwen voor de Rechtspraak noodzakelijk zijn. De Raad betwijfelt bovendien nut en noodzaak van het in de wet vastleggen van een situatie die het komende decennium niet gerealiseerd kan worden.

Door de huidige arrondissementshoofdplaatsen te benoemen als hoofdlocatie is de bereikbaarheid van rechtspraak, de kwaliteit van de dienstverlening en de zichtbaarheid in de regio gewaarborgd, doordat op deze plaatsen een breed basispakket van zaken zal worden aangeboden, en wordt kapitaalvernietiging voorkomen. Het aanwijzen van andere dan de huidige arrondissementshoofdplaatsen als hoofdlocatie, zoals Almere en Eindhoven, heeft grote financiële consequenties en is gegeven de geringe afstand tot de bestaande hoofdlocaties onnodig. Dat neemt niet weg dat de Raad van mening is dat er rechtspraak moet plaatsvinden in Almere en Eindhoven. De Raad acht het bestaan van nevenlocaties in deze plaatsen dan ook gewenst.

Hoofdlocaties

Onder hoofdlocatie verstaat de Raad een in de wet vastgelegde locatie waar rechtzoekenden voor een breed pakket van zaken terecht kunnen voor zittingen. Specialistische zaken zullen met het oog op kwaliteit geconcentreerd moeten worden. De Raad kan zich vinden in uw standpunt dat zaken die een groot deel van de burgers en bedrijven aangaan of die een lokaal karakter hebben, worden aangeboden in alle hoofdlocaties. Te denken valt aan o.a. sociale zekerheidszaken, politierechterzaken en familie- en jeugdzaken en het merendeel van de kantonzaken. In de ogen van de Raad betreft het ook nadrukkelijk meervoudige strafzaken. De NVvR beschrijft in zijn advies over de gerechtelijke kaart welke de zaken het basispakket van elke hoofdlocatie moet bevatten. De Raad kan zich in grote lijnen in dit voorstel vinden. De Raad acht het van belang dat de Rechtspraak over het gewenste basispakket van de hoofdlocaties afspraken maakt en verantwoording aflegt. Ook de voorstellen van de Commissie Toedeling Zaakspakketten over specialisatie en concentratie zullen hierbij worden betrokken.⁷ Bij het vaststellen van het basispakket dient rekening te worden gehouden met ontwikkelingen in omvang van zaakspakketten en ontwikkelingen met betrekking tot specialisatie en concentratie bij ketenpartijen.

⁷ Commissie Toedeling zaakspakketten, *Specialisatie, concentratie en kwaliteit van rechtspraak*, In opdracht van de Raad voor de rechtspraak, Den Haag 2006.

datum 13 juli 2009
pagina 6 van 9

Er dient een balans te zijn tussen de bereikbaarheid voor de rechtzoekende en een kwalitatief goede afhandeling van zaken, waarbij in de nieuwe regio's het uitgangspunt geldt dat zo nodig de medewerkers reizen en niet de rechtzoekenden.

Diverse gerechtsbesturen hebben aangegeven dat zij het wenselijk achten dat op termijn alle medewerkers binnen de regio op één kantoorlocatie gehuisvest zijn mede gelet op de specifieke situatie in hun regio. Op die manier zijn de voordelen op het gebied van kwaliteit en flexibiliteit ten volle te benutten. De Raad onderschrijft de wens van deze besturen en is met hen van mening dat huisvesting van medewerkers op één locatie in deze regio's veel voordelen biedt. Tegelijkertijd gebiedt de realiteit te onderkennen dat unikantoorlocaties vanwege financieel-economische redenen de komende jaren onhaalbaar zijn. Op verreweg de meeste hoofdlocaties zal daarom een kantoorfunctie behouden blijven. Aangezien de afstand tussen de hoofdlocaties binnen de diverse regio's zeer verschilt, wil de Raad benadrukken dat het gewenst is dat aan de Rechtspraak zelf overgelaten wordt of een locatie een kantoorfunctie heeft. In rechtbank Middelburg is een kantoorfunctie bijvoorbeeld noodzakelijk vanwege de afstand tot rechtbank Breda. Voor de rechtbanken Groningen en Assen zal dat op termijn anders kunnen liggen. Ook vanuit het oogpunt van flexibele bedrijfsvoering acht de Raad het wenselijk dat de Rechtspraak zelf kan bepalen welke locaties een kantoorfunctie hebben. In dat kader geeft de Raad de voorkeur aan de neutrale term hoofdlocatie in tegenstelling tot de door u gebezigde term vestigingsplaats.

Nevenlocaties

Naast hoofdlocaties kunnen er in de regio's nevenlocaties zijn. Op deze locaties kan de rechtzoekende voor een beperkt pakket aan diensten terecht. Voor welke zaken de rechtzoekende terecht kan op een nevenlocatie is afhankelijk van de lokale situatie, onder andere de afstand tot de hoofdlocatie en de omvang van de agglomeratie. Waar de afstand tot de hoofdlocatie groot is ligt een uitgebreider pakket van zaken voor de hand. Over de vraag of een nevenlocatie een kantoorfunctie dient te hebben of alleen een zittingsfunctie is valt niet in algemene zin iets te zeggen. De Raad heeft dan ook de voorkeur voor de in het wetsvoorstel Evaluatiewet modernisering rechterlijke organisatie gehanteerde term nevenlocatie in plaats van de door u gehanteerde term zittingslocatie. Er wordt wel zoveel mogelijk uitgegaan van alleen een zittingsfunctie aangezien met het oog op kwaliteit en een doelmatige aanwending van publieke middelen kleine kantoorfuncties nadelig zijn.

Zoals in het advies van 13 maart jl. is aangegeven is de Raad met u van mening dat terughoudend omgegaan moet worden met nevenlocaties naast de hoofdlocaties. De meeste mensen krijgen slechts zelden met de rechtspraak te maken en door de toenemende mobiliteit is de afstand tot de hoofdlocatie voor de meeste rechtzoekenden geen bezwaar. Daarnaast is een belangrijke overweging dat door de toenemende eisen die aan locaties worden gesteld op het gebied van ICT en veiligheid een groot aantal nevenlocaties onbetaalbaar wordt.

De Raad juicht uw voornemen toe dat de Raad de nevenlocaties aanwijst. Bij het bepalen van de nevenlocaties is aanwezigheid in gebieden met grote bevolkingsconcentraties een belangrijk uitgangspunt. De Raad is het met u eens dat rechtspraak in elk geval plaats moet vinden in de tien grootste steden. Daarnaast is de Raad van mening dat nevenlocaties behouden moeten blijven in kantons met meer dan 300.000 inwoners. Wanneer de betreffende nevenlocatie op zeer korte afstand van de hoofdlocatie ligt, wordt een nevenlocatie niet opportuun geacht. De Raad meent tenslotte dat Haarlemmermeer gehandhaafd moet worden ten behoeve van Schiphol-gerelateerde strafzaken.

Op grond van deze criteria acht de Raad de volgende nevenlocaties noodzakelijk:

- Almere	- Gouda
- Amersfoort	- Haarlemmermeer
- Apeldoorn	- Leiden
- Bergen op Zoom	- Nijmegen
- Eindhoven	- Tilburg
- Enschede	- Zaanstad

Organisatie van de tweede lijn

De ontwikkelingen die de aanleiding vormen voor de herziening van de gerechtelijke kaart doen zich ook voor in de tweede lijn: sterke differentiatie in het zaaksaanbod, hogere eisen die aan de professionaliteit van de raadsheren worden gesteld en een beperkt zaaksaanbod op het gebied van belastingrechtspraak. Ook wat betreft de gerechtshoven is een herziening van de gerechtelijke kaart dan ook opportuun.

De Raad stelt de volgende indeling van de gerechtshoven voor:

- Amsterdam
- Arnhem – Leeuwarden
- Den Bosch
- Den Haag

Met het oog op een goede spreiding van de appelrechtspraak is de Raad van mening dat alle huidige ressortshoofdplaatsen als hoofdlocatie moeten blijven bestaan. Alle hoofdlocaties van de rechtbanken binnen een ressort zullen als nevenlocatie voor het betreffende gerechtshof worden aangewezen om in voorkomende gevallen zittingen te houden.

De gerechtshoven Arnhem en Leeuwarden zullen onder één bestuur worden gebracht. Door deze aanpassing zijn alle gerechtshoven voldoende toegerust om ook in de nabije toekomst de kwaliteit te waarborgen en is de bereikbaarheid van de appelrechtspraak voor de rechtzoekenden gegarandeerd. Tevens is met dit voorstel bereikt dat met de regio-indeling van de rechtbanken geen ressortsgrenzen worden doorkruist.

Personele gevolgen

datum 13 juli 2009
pagina 8 van 9

Een herziening van de gerechtelijke kaart van deze omvang heeft natuurlijk ook gevolgen voor het personeel. De bestuurlijke schaalvergroting kan onder andere tot gevolg hebben dat sectoren worden samengevoegd en dat rechters en juridisch medewerkers moeten reizen om in een andere locatie zittingen te houden. Aan de andere kant levert de herziening ook voor de medewerkers voordelen op. Doordat alle gerechten door de grotere schaal in principe alle zaken kunnen aanbieden en specialisatie beter mogelijk wordt, ontstaat een aantrekkelijk takenpakket voor rechters en andere medewerkers.

De gevolgen van de herziening voor het personeel dienen in de uitwerking zorgvuldig te worden afgewogen. De herziening van de gerechtelijke kaart moet in de praktijk vorm krijgen en daarbij zullen de medewerkers nadrukkelijk worden betrokken. Een van de uitgangspunten van de herziening is immers dat de organisatie dient bij te dragen aan het werkplezier van de medewerkers.

Financiële consequenties

Doel van de herziening van de gerechtelijke kaart is om ook in de toekomst de kwaliteit en continuïteit van rechtspraak te kunnen waarborgen. Hoewel er op enkele punten efficiencywinst gemaakt zal kunnen worden, zullen de voorstellen van de Raad voor de herziening van de gerechtelijke kaart per saldo een structurele kostenverhoging met zich mee brengen in de orde van grootte van enkele miljoenen. De verwachting is dat de structurele kosten jaarlijks circa 1% van de totale kosten van de Rechtspraak zullen bedragen. Er zijn met name structurele huisvestingskosten te verwachten doordat op termijn het sluiten van nevenlocaties uitbreiding van de meeste hoofdlocaties noodzakelijk maakt en kosten doordat het concentreren van sectoren vanuit het oogpunt van kwaliteit tot meer verplaatsingen van medewerkers en dossiers zal leiden van de kantoorlocatie naar de plaats waar de zitting wordt gehouden. Aan de andere kant zijn, afhankelijk van het tempo van uitvoering baten te verwachten door het sluiten van nevenlocaties en het samenvoegen van bedrijfsvoeringsfuncties. Bij een reorganisatie van deze omvang zijn de incidentele implementatiekosten in de eerste jaren dienovereenkomstig. Deze kosten liggen met name op het terrein van het sociaal flankerend beleid. De precieze kosten en baten zijn afhankelijk van de uitwerking per regio en zullen in een later stadium in kaart worden gebracht. Afgezet tegen de kwaliteitsslag die met de herziening van de gerechtelijke kaart wordt beoogd, acht de Raad de te verwachten kosten-baten verhouding acceptabel.

De Raad wil er op wijzen dat uw voorstellen om in Almere en Eindhoven een hoofdlocatie te vestigen en om van de rechtbanken Alkmaar, Dordrecht, Lelystad, Roermond en Zutphen een zittingslocatie te maken zullen leiden tot forse extra investeringen en desinvesteringen waarmee enkele tientallen miljoenen euro's structureel gemoeid zijn. In Almere en Eindhoven moet nieuwbouw plaatsvinden. Wanneer Alkmaar, Dordrecht, Lelystad, Roermond en Zutphen zittingsplaats worden, zal het personeel in een andere locatie gehuisvest moeten worden en ontstaat leegstand in de genoemde rechtbanken.

datum 13 juli 2009
pagina 9 van 9

Aanpak herziening

De beschreven visie op de gerechtelijke kaart betekent dat gerechtsbesturen zullen fuseren en dat het aantal nevenlocaties fors wordt teruggebracht. Dit zal een geleidelijk proces moeten zijn en zal binnen de Rechtspraak worden opgepakt in een centraal programma. Doel van dit programma is de veranderingen dusdanig vorm te geven dat de voordelen die met de herziening worden beoogd ook daadwerkelijk worden gerealiseerd.

In het programma zullen verder alle consequenties van de herziening in kaart worden gebracht en zullen handreikingen en richtlijnen worden ontwikkeld ter ondersteuning van de gerechten. Het programma zal pas van start gaan wanneer meer duidelijkheid bestaat over politieke besluitvorming. Er zullen vooruitlopend daarop vanzelfsprekend geen onomkeerbare stappen worden gezet.

Het wetsvoorstel Evaluatie modernisering rechterlijke organisatie bevat bepalingen die het voor de Rechtspraak mogelijk maken vooruitlopend op de herziening van de kaart de samenwerking tussen de gerechten te verbeteren. De Raad beschouwt dat als een nuttige tussenstap op weg naar de nieuwe gerechtelijke kaart.

Met het oog op het rondetafelgesprek dat de Tweede Kamer op 3 september a.s. over de herziening van de gerechtelijke kaart organiseert, verzoekt de Raad u deze brief zo snel mogelijk door te geleiden aan de Tweede Kamer.

Hoogachtend,

mr. F.W.H. van den Emster
Voorzitter